

Visie op de islam

Opschudding over uitspraken * Predikanten 'beducht'

Daniel van Dam

Utrecht * „Islam is vrede, en het christendom en de islam zijn eigenlijk vergelijkbare godsdiensten.” In de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) is opschudding ontstaan over deze 'pro-islamitische' uitspraken van de kerkleider, René de Reuver. Predikanten maken zich zorgen over deze ontwikkeling, zij vrezen een kloof tussen kerkleiding en gewone kerkleden.

Protestants theoloog Jan van der Graaf heeft zojuist een predikantenconferentie bezocht, waar zijn collega-dominees verbaasd reageren op de opmerkingen van de kerkleider, vertelt hij. Veel predikanten zijn 'beducht' voor de islam, aldus Van der Graaf, die jarenlang secretaris was van een groep conservatieve en invloedrijke predikanten binnen de PKN. „De gewelddadige kant die we zien, zit in de islam. Met zijn uitspraak gaat de scriba daaraan voorbij.”

Scriba De Reuver is sinds de zomer van vorig jaar de landelijke kerkleider van de PKN. Hij deed zijn uitspraken vorige week. De kritiek op zijn visie groeit, blijkt uit een rondgang onder vooraanstaande protestanten, zoals dominee Gerard Krol uit Geldermalsen. „Ik vrees dat we niet kunnen zeggen dat alle islamieten per definitie zo vredelievend zijn”, zegt hij. „Ik denk toch dat er vanuit de islam een negatieve houding is ten opzichte van joden en christenen, helaas.” Veel gemeenteleden herkennen zich niet in de uitspraken van de kerkleider, stelt hij vast.

Achterlijk

Voor emeritus-predikant Cornelis Van den Berg uit Amsterdam is de 'pro-islamkoers' zelfs reden zijn kerklidmaatschap op te zeggen. Hij vindt de islam vooral 'een achterlijk en gewelddadige religie', schrijft de oud-predikant op de website The Post Online, en noemt kerkleider De Reuver 'naïef'. „Weet hij wel wat er met christenen in het Midden-Oosten gebeurt? En dan gaat uitgerend de belangrijkste man in onze kerk vertellen dat de islam een religie van vrede is. Als ik dat in de tram vertel, hoor ik hoongelach.” Volgens Van den Berg jaagt De Reuver 'mensen de kerk' uit met dit soort uitspraken. „Ik kreeg een mail van een oud-gemeentelid, die zei: 'u heeft gelijk, maar ik durf het niet meer te zeggen!'”

Opmerkelijk genoeg reageren meerdere predikanten die zich in het verleden zeer fel uitten over de islam, nu juist gematigd op de uitspraken van De Reuver. „Ik ben genuanceerder over de islam gaan denken”, reageert een predikant. „Ik kan De Reuver wel volgen.” De oud-scriba van de kerk Arjan Plaister wil niet inhoudelijk reageren op de kwestie: „Er wordt verschillend gedacht over de islam, dat maakt deze discussie

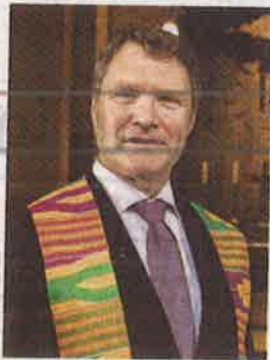
De protestantse kerk op Kaageiland.

wel duidelijk.”

Binnen de PKN heerst onder een deel van de predikanten al langer onvrede over de in hun ogen 'links liberale' koers van de kerk. De PKN lijkt in haar politieke uitingen steeds meer op GroenLinks of D66, zegt dominee Henk-Jan Prozman uit Nieuwkoop. Als voorbeeld noemt hij de pro-Europese houding van de kerk. Daarnaast ziet de dominee 'een tendens' dat de kerken ook inhoudelijk opschuiven richting de islam. Hij wijst op een kerk waar zowel uit de Bijbel als de Koran wordt gelezen.

Verwarring

Een liefdevolle houding richting moslims is belangrijk, benadrukt hij. Maar de huidige koers van de PKN zorgt voor verwarring, merkt hij. Na de dienst komen kerkleden naar hem toe en vragen zich af hoe de houding ten opzichte van de islam van de landelijke kerkleiding valt te rijmen met de vervolging van christenen in islamitische landen.

René de Reuver FOTO M. VAN WIJNBERGEN

Prozman vindt de toenadering tot de islam 'een elitair project' waar gewone kerkleden zich 'weinig bij kunnen voorstellen'. Veel kerkleden zijn conservatiever dan de progressieve kerkleiding. De dominee is

splijt PKN

* Kerkleider De Reuver 'naïef'

Ook katholiek debat

Ook in de Rooms Katholieke Kerk wordt er gedebatteerd over de islam.

Na de dood van de Franse priester Jacques Hamel die vorig jaar in Frankrijk door radicale moslims werd vermoord, zei de Paus dat hij liever niet over 'Islamitisch geweld' spreekt.

Volgens Paus Franciscus zijn er in elke religie, inclusief het katholicisme, gewelddadige mensen te vinden. 'een kleine groep fundamentalisten'. Zijn voorganger paus Benedictus XVI sprak in 2006 nog kritisch over de islam en citeerde tijdens een toespraak een middeleeuwse tekst: 'Laat me zien wat voor nieuws Mohammed heeft gebracht en u zult alleen slechte en onmenselijke dingen vinden, zoals zijn opdracht om het door hem gepredikte geloof met het zwaard te verbreiden.' Dit leidde tot grote verontwaardiging in de islamitische wereld. Later bood Paus Benedictus XVI zijn excuses aan.

FOTO HOLLAND MEDIA COMBINATIE

bang dat de progressieve koers van de kerk ertoe leidt dat leden zich niet meer vertegenwoordigd voelen en afhaken.

Volgens scriba De Reuver is beslist geen sprake van een pro-islamitische koers. „Absoluut niet. Daar herken ik mij zeker niet in. We zijn al veel langer met het onderwerp islam bezig en hebben daar een nota over geschreven. Mijn uitspraken zijn in lijn daarmee, heel genuanceerd. Dat heeft niets met een pro-islamkoers te maken, dat is onze eigen koers. Wij zoeken de nuance. Wat ik heb willen aangeven is dat de islam een godsdienst van vrede is”, reageert hij. „Het kernwoord van de islam is salaam. Dat betekent vrede. Of hij vindt dat geweld een intrinsiek onderdeel vormt van de islam? De Reuver denkt na. „Aan de ene kant hoor ik veel moslims die zeggen: geweld hoort niet bij onze godsdienst, vraag maar aan burgemeester Abou Taleb, een oprechte moslim. Maar aan de andere kant lijkt het toch alsof islam en geweld ver-

knoopt zijn. Dat zijn de twee signalen die we horen en zien. Daar moeten we het gesprek over voeren.”

Geen kloof

De PKN is een 'brede kerk', benadrukt hij, waarin verschillende meningen samenkomen. Van een kloof of een splijtzwam is dan ook absoluut geen sprake, stelt hij. De Protestantse Kerk in Nederland is met ongeveer 1,5 miljoen leden de grootste protestantse kerkgenootschap van ons land.

De kerk is opgericht in 2004 na een fusie van verschillende protestantse kerkgenootschappen. De PKN kent daarom veel verschillende richtingen. Bij sommige gemeenten is er zelfs ruimte voor twijfel aan het bestaan van God, terwijl er ook predikanten zijn die op de SGP stemmen. Koning Willem-Alexander is lid van de PKN en werd eerder nog door de leiding op zijn vingers getikt omdat hij zich te weinig uitdaat over zijn geloof. Ook zou God in zijn toespraken 'niet sterk' naar voren komen.